

Utlåtande 2004:4 RI (Dnr 412-761/2000)

Permanentande av projektet ”Läsning pågår”

Motion av Erik Nilsson (s) (2000:40)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kulturnämnden tilldelas ett ekonomiskt och organisatoriskt huvudansvar för ”Läsning pågår”.
2. Utbildningsnämnden tilldelas ansvar för införskaffande och distribuerande av böcker i samband med ”Läsning pågår”.
3. ”Läsning pågår” följs upp med återkommande utvärdering.
4. Motion 2000:40 av Erik Nilsson (s) bifalles.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Motionens innehåll

Erik Nilsson (s) föreslår i en motion att ge kommunfullmäktige i uppdrag att permanenta den uppsökande verksamhet som bedrivs genom projektet ”Läsning pågår”, *bilaga 2*.

I motionen anføres att tillgången till utbildning och olika former av kulturellt kapital tycks bli viktigare och viktigare i dagens samhälle. Om ”Läsning pågår”, genom sin uppsökande karaktär och sin inriktning på språk och skapande verksamhet, kan bidra till att ge fler människor i Stockholm tillgång till ett språk och ett kulturellt kapital anser motionären att det är värt att utveckla.

Remisser

Ärendet har remitterats till kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

Kulturnämnden överlämnar och åberopar kulturförvaltningens tjänsteutlåtande. Förvaltningen avser att inom ramen för arbetet med *Läsår Stockholm* också beakta det fortsatta arbetet med "Läsning pågår" och i samarbete med utbildningsförvaltningen planera för en utveckling av projektet samt finna former för den fortsatta finansieringen.

Utbildningsnämnden har inte besvarat remissen men däremot har utbildningsförvaltningen inkommit med ett tjänstemannautlåtande där det föreslås att nödvändiga medel tilldelas så att projektet kan ges en varaktighet. Ansvaret bör delas mellan utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen.

Bromma stadsdelsnämnd anser att projektet "Läsning pågår" bör bli permanent. Det är viktigt att särskilda medel avsätts och att projektet drivs från en övergripande kommunal nivå för att få tyngd och kontinuitet.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd anför att "Läsning pågår" är en del av det viktiga arbetet att förbättra elevernas möjlighet att tillgodogöra sig språket vilket utgör en grund för fortsatt utveckling.

Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig positiv till motionärens förslag att kommunfullmäktige ger kulturförvaltningen i uppdrag att permanenta den uppsökande verksamhet som bedrivs inom ramen för projektet "Läsning pågår". Dock under förutsättning att det samtidigt avsätts ekonomiska medel för att kunna förverkliga den uppsökande verksamheten med författarbesök i skolorna.

Mina synpunkter

Vi vet att barns lärande har en tydlig koppling till utvecklingen av språket. Därför är det av stor vikt att barn tidigt får upptäcka glädjen med det egna läsandet och skrivandet. Skolan spelar här givetvis en stor roll, men det finns även andra fristående projekt som uppmuntrar det egna läsandet.

"Läsning pågår" påbörjades redan 1994 och utvecklades till ett storskaligt projekt under kulturhuvudstadsåret 1998. Ekonomin, har trots finansiellt stöd under flera år från kulturförvaltningen och utbildningsförvaltningen, nu blivit ansträngd. Den politiska majoriteten i kulturnämnden beslutade därför på sammanträdet den 4 november 2003 att omfördela medel inom den egna budgetramen för att förstärka stödet till projektet.

För att projektet ska kunna överleva på lång sikt krävs det att staden tar ett tydligare ansvar. Eftersom Författarcentrum Öst, som förmedlar författarna, är en fristående aktör i Stockholms kulturliv och kulturnämnden endast fördelar kulturstöd med ettårsbudget kan inte projektet permanentas. Istället måste det vara en kommunal instans som uppbär en sådan verksamhet.

Ansvaret för att projektet "Läsning pågår" fortsätter att vara ett incitament för barns och ungdomars språkutveckling ska åvila kulturnämnden och utbildningsnämnden. Kulturnämnden tilldelas ett ekonomiskt och organisatoriskt huvudansvar medan utbildningsnämnden ansvarar för införskaffande och distribution av böckerna. De berörda förvaltningarna bör återkoppla till stadsdelarna för att garantera att projektets utformning följer vad skolorna efterfrågar och på samma gång följer tidens förändringar.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Svenska ungdomars läsvanor har under en lång rad år försämrats. Signalerna om minskat läsande och bristande läsförståelse bland svenska ungdomar måste tas på största allvar. Vi ser därför positivt på att projektet "Läsning pågår" permanentas.

Svenska är skolans viktigaste ämne. En elev som inte kan läsa eller skriva kan inte ta till sig övrig undervisning i skolan. Under den förra mandatperioden genomfördes omfattande satsningar för att förbättra stockholmselevernars intresse för läsning och kunskaper i svenska. Bland annat infördes särskilda stockholmsprov i svenska för att kontrollera elevernas kunskaper i läsning och skrivning. Det är djupt olyckligt att majoriteten har beslutat att avskaffa dessa prov.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kulturnämnden tilldelas ett ekonomiskt och organisatoriskt huvudansvar för "Läsning pågår".
2. Utbildningsnämnden tilldelas ansvar för införskaffande och distribuerande av böcker i samband med "Läsning pågår".

3. "Läsning pågår" följs upp med återkommande utvärdering.
4. Motion 2000:40 av Erik Nilsson (s) bifalles.

Stockholm den 17 december 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin och Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm och Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Erik Nilsson (s) föreslår i en motion att ge kommunfullmäktige i uppdrag att permanenta den uppsökande verksamhet som bedrivs genom projektet "Läsning pågår", bilaga 2.

I motionen anförts att tillgången till utbildning och olika former av kulturellt kapital tycks bli viktigare och viktigare i dagens samhälle. Om "Läsning pågår", genom sin uppsökande karaktär och sin inriktning på språk och skapande verksamhet, kan bidra till att ge fler människor i Stockholm tillgång till ett språk och ett kulturellt kapital anser motionären att det är värt att utveckla.

REMISSER

Motionen har för synpunkter remitterats till kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

Kulturnämnden beslutade den 5 december 2000 att överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss.

Reservation anfördes av *Eva-Louise Erlandsson-Slorach m.fl. (s)*, *Per Sundgren (v)* och *Ingvar von Malmborg (mp)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande/ersätтарыttrande gjordes av *Louise du Rietz-Svenson m.fl. (m)*, *Anna Hultgren (sp)* samt *Madeleine Sjöstedt (fp)*, bilaga 1.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Redan 1994 påbörjades läsprojektet "Läsning pågår" på initiativ från Författarcentrum. Projektet avsåg att låta eleverna i årskurs 5 möta författare för att dels stimulera elevernas läsning men också för att utveckla samarbetet mellan folkbiblioteken i Stockholm och skolorna. Ett viktigt mål var att visa eleverna på den resurs biblioteken i Stockholm är för dem, både under deras skoltid men även i det framtida livet. Projektet delfinansierades under det första året av Författarcentrum medan finansieringen därefter endast var kommunala medel från skolorna och de lokala kultur- och utbildningsnämnderna. Under Kulturförvaltningens stadsårsrapport 1998 vidgades projektet till att gälla alla elever i årskurs 5, 8 och årskurs 2 i Stockholms gymnasieskolor. Finansieringen för projektet i sin

helhet kom från Kulturhuvudstad'98 med sponsorstöd från Bonnierförlagen som spred 60 000 böcker till skolbarnen. I detta nu utvidgade projekt kom även Biblioteksenheten, Utbildningsförvaltningen att spela en stor roll, bl a för distribution av böcker till skolorna. Sammanlagt 73 författare deltog med att besöka närmare 700 klasser. I årskurs 5 och 8 besöktes varje klass vid två tillfällen.

Även under skolåret 1999/2000 kunde projektet i sin utvidgade form fortsätta, nu med finansiering från Statens Kulturråd, Kulturförvaltningen i Stockholm och resterande medel från Författarcentrum. Böcker till projektet har köpts för bl a statsbidraget avseende inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek. Projektet innefattar i sin helhet nu dels författarbesök i ovan nämnda klasser, seminarier för lärare om litteraturen i skolan samt även inköp av litteratur till Biblioteksenheten för att distribueras till skolorna inför besöken. En viss minskning av antalet klasser kunde märkas under detta läsår. Sammanlagt 79 författare besökte 611 klasser. Författarcentrums tolkning av denna minskning är inte att entusiasmen från skolorna minskat. Däremot har man från Författarcentrums håll avsevärt minskat informationen till skolorna, inga påminnelser, inget "bullen & bång" som under K'98 och ändå blev genfört läsåret 2000/2001 har diskussioner förts med utgångspunkt från den utvärdering som arbetsgruppen, bestående av representanter från Författarcentrum, Stadsbiblioteket och Biblioteksenheten, Utbildningsförvaltningen, gjort. Denna utvärdering tillsammans med alla rapporter om vikten av att nå barnen så tidigt som möjligt med läsfrämjande åtgärder har gjort att man nu valt att erbjuda även årskurs 2 i grundskolan författar/illustratörsbesök.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen instämmer med motionären om att "Läsning pågår" stimulerar elevernas umgänge med litteratur och att skrivförmågan utvecklas positivt, vilket är grundläggande för möjligheten att tillgodogöra sig undervisning och olika former av förmedlad kunskap samt att "Läsning pågår" genom sin uppsökande karaktär och sin inriktning på språk och skapande verksamhet, kan bidra till att ge fler människor tillgång till ett språk och ett kulturellt kapital (och därmed en framtid).

Stadsbibliotekets deltagande i "Läsning pågår" vidgar skolelevernas användande av biblioteket på ett positivt sätt och visar att biblioteket kan ha en viktigt plats i deras liv. Samarbetet med Biblioteksenheten gör också att kommunens gemensamma resurser utnyttjas på ett konkret och effektivt sätt och att nya samarbetsprojekt skapas.

Kulturförvaltningen avser att inom ramen för arbetet med *Läsår Stockholm* också beakta det fortsatta arbetet med "Läsning pågår" och i samarbete med utbildningsförvaltningen planera för en utveckling av projektet samt finna former för den fortsatta finansieringen.

Utbildningsnämnden har inte besvarat remissen men däremot har **utbildningsförvaltningen** inkommit med ett tjänstemannautlåtande daterat den 26 oktober 2000. Tjänsteutlåtandet har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Biblioteksenheten har till uppgift att stödja skolbiblioteken och lärarna när det gäller att använda skönlitteratur som en integrerad del i undervisningen. Genom att låta eleverna möta författarna till de böcker de läser får de möjlighet till samtal och reflektion och läsupplevelsen förstärks.

Förvaltningen anser det viktigt att lärare och skolbibliotekarier medverkar vid valet av både författare och litteratur så att författarbesöket blir en naturlig del i undervisningen. Med ett delat ansvar kan lärarnas önskan att själva få välja författare och litteratur tillgodoses samtidigt som kulturförvaltningen har ett ansvar för förmedlingen av författare.

Inom projektet "Läsning pågår" höstterminen 1999/vårterminen 2000 har 80 författare mött 600 skolklasser (grundskolans årskurs 2, 5 och 8 och gymnasieskolans årskurs 2). 50 nya titlar /2000 volymer skrivna av författarna har köpts in till biblioteksenheten, cirkulationsbiblioteket. Böckerna har lånats ut till eleverna inför författarbesöken. Biblioteksenheten har svarat för bokurval, inköp och utlåning. Böckerna utgör nu tillsammans med biblioteksenhetens övriga bokbestånd (30 000 volymer barn- och ungdomslitteratur) en resurs för de skolor som vill arbeta vidare med läsfrämjande arbete och författarbesök.

Då projektet under höstterminen 2000 inte erhållit statliga meddelar har det därför drivits vidare i samarbete mellan biblioteksenheten, Stadsbiblioteket och Författarcentrum i mindre skala i avvaktan på förnyad medelstilldelning. Satsning har gjorts på de yngsta (år 2 i grundskolan).

Utbildningsförvaltningen föreslår att nödvändiga medel tilldelas så att projektet kan ges en varaktighet. Ansvaret bör delas mellan utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen. Det är viktigt att det pågående samarbetet mellan biblioteksenheten, stadsbiblioteket och Författarcentrum kan fullföljas och utvecklas.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 30 november 2000 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 17 november 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens förslag

I Bromma har de flesta skolor deltagit i projektet. Samtliga skolor har visat stort intresse för satsningen "Läsning pågår". Kulturombuden på skolorna i Bromma har ställt sig positiva till "Läsning pågår" som ligger i linje med skolornas egna

sig positiva till "Läsning pågår" som ligger i linje med skolornas egna strävanden att öka elevernas intresse för skönlitteraturen genom läsande och skrivande.

Genom att eleverna tar del av skönlitteratur får de tid till reflektion och skapar sina egna inre bilder. Eget tankearbete främjas liksom läsförståelse, kreativitet och empatisk förmåga. Detta får positiva effekter för individens utveckling och för kunskapsinhämtande i allmänhet. Författarbesöket kan också ge ökad kunskap om författaryrket och själva hantverket kring berättande och skrivande. Vidare bidrar läsandet till ökad kulturell identitet. Det är inte minst viktigt för de barn som inte stimuleras till skönlitterär läsning i hemmet.

Kultursekreteraren har utsetts till samordnare för projektet i Bromma. En majoritet av skolorna i Bromma har inför hösten 2000 anmält sitt intresse att delta i "Läsning pågår" och att få ett författarbesök på skolan. Stadsdelens bibliotek i Alvik, Blackeberg och vid Brommaplan stöder projektet.

Bromma stadsdelsförvaltning anser att projektet "Läsning pågår" bör bli permanent. Det är viktigt att särskilda medel avsätts, och att projektet drivs från en övergripande kommunal nivå för att få tyngd och kontinuitet. Projektet ger de enskilda stadsdelarna och skolorna möjlighet att intensifiera och fokusera arbetet kring barns och ungdomars läsning och skrivande.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 14 december 2000 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över remissen till kommunstyrelsen.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 14 december 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen instämmer i motionärens uppfattning om att det är viktigt att även fortsättningsvis stimulera elever till läsning. De tester, i läs och skrivförståelse, som genomförs i Stockholm i år 8, visar att var fjärde elev har svårigheter att läsa löpande text. "Läsning pågår" är en del av det viktiga arbetet att förbättra elevernas möjlighet att tillgodogöra sig språket vilket utgör en grund för fortsatt utveckling.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 30 november 2000 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motionen.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2000 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer med motionären då han i sin motion skriver att språkförmågan utvecklas positivt med hjälp av litteraturen, något som är grundläggande när det gäller möjligheterna att tillgodogöra sig undervisning och olika former av förmedlad kunskap.

I Vantör finns en lång och positiv erfarenhet av författarbesök både i de lokala biblioteken och i skolorna, vilka har varit uppskattade av både elever och lärare.

Enligt skriften "Barnkulturen Stockholm 98 Rapport om ett barnkulturhuvudstadsår" kan man läsa att en stor majoritet av de skolor som fick författarbesök tyckte att dessa var mycket värdefulla. Även från författarnas sida tyckte en majoritet att de togs emot välkomnande. Författarcentrum har gjort en utvärdering av "Läsning pågår" i den form projektet hade under Kulturhuvudstadsåret i en slutrapport från den 28 december 1998. Den bygger på 212 insända utvärderingar, där lärare och författare besvarat olika frågor. Eleverna kom inte till tals i utvärderingarna. Margareta Sarri vid författarcentrum Öst skriver avslutningsvis i slutrapporten. "Samlar man ihop allt det negativa i de 212 insända utvärderingarna i en hög för sig och allt det positiva i en hög för sig, tycker jag den dåliga högen är som grus i dojan, inte mer, medan den goda högen av lovord når halvvägs till himlen. Det har varit ett fantastiskt projekt, "Läsning pågår"!

Vantörs stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till motionärens förslag att Kommunfullmäktige ger kulturförvaltningen i uppdrag att permanenta den uppsökande verksamhet som bedrivs inom ramen för projektet "Läsning pågår" dock under förutsättning att det samtidigt avsätts ekonomiska medel för att kunna förverkliga den uppsökande verksamheten med författarbesök i skolorna.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Eva-Louise Erlandsson-Slorach m.fl. (s), Per Sundgren (v) och Ingvar von Malmborg (mp) till förmån för eget yrkande enligt följande.

1. Bifalla motionen
2. Anföra följande:

Inför den utveckling av projektet *Läsning pågår* som aviseras av förvaltningen i föreliggande tjänsteutlåtandet vill vi understryka vår uppfattning att projektet inte bör drivas vidare i projektform utan att det istället ska permanentas, gärna i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Medel för fortsatt verksamhet avsätts i budget.

Särskilt uttalande/ersätтарыttrande gjordes av Louise du Rietz-Svenson m.fl. (m), Anna Hultgren (sp) samt tjänstgörande ersättaren Madeleine Sjöstedt (fp), enligt följande.

Läsandet har stor betydelse för varje individs personliga utveckling. I ett kunskapssamhälle är det viktigt att människor livet igenom vidmakthåller och utvecklar goda läs- och skrivvanor.

Signalerna om ett minskat läsande och bristande läsförståelse bland svenska ungdomar måste tas på största allvar. Därför genomför staden Läsår Stockholm 2001/2002.

Böcker, tidningar och tidskrifter har en särskild roll i kunskaps- och idébildningen. Den som inte klarar att tillgodogöra sig böcker eller artiklar riskerar att ställas utanför i många sammanhang. Det är en viktig politisk uppgift att värna den skriftliga kulturen och göra den spridd och tillgänglig för alla. Genom att under ett år särskilt fokusera på läsningen och det skrivna ordets betydelse för individen och samhället kan vi öka intresset för läsning och litteratur, vilket bör få långsiktiga effekter.

Under läsåret ska en rad aktiviteter genomföras i syfte att stimulera läsningen. Läslusten bland barn och ungdomar ska stärkas. Det är viktigt att boken får utrymme i skolans verksamhet. Alla Stockholms barn måste hitta till biblioteket och känna sig välkomna där. Såväl bibliotek som skola kan utveckla och förstärka det läsfrämjande arbetet med bland annat läsning i skolan, "bokprat", författarbesök och så vidare.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2000:40

2000:40

Motion av Erik Nilsson (s) om permanentande av projektet "Läsning pågår"

I samband med kulturhuvudstadsåret 1998 så sätts ett projekt som syftar till att stimulera skolungdomars umgänge med skönlitteratur, både som läsare och som författare till egna texter. Inom ramen för ett samarbete med Författarcentrum Öst, Bonnierföretagen och Stockholms Stadsbibliotek så distribuerades en mängd böcker, författarbesök i skolorna (hos en mängd femte- och åttondeklassare-, samt gymnasister i andra ring) ordnades och seminarier för lärarna förberedde dessa inför besöken. Totalt nåddes 18000 elever. Efter kulturhuvudstadsåret fortsatte projektet med något annan utformning under 1999. Utvärderingar har visat att projektet har fallit mycket väl ut. "Läsning pågår" stimulerar eleverna till umgänge med litteratur, något som har visat sig vara ett gott redskap vid utveckling av individen på många sätt. Inte minst språkförmågan utvecklas positivt med hjälp av litteraturen, något som är grundläggande när det gäller möjligheterna att tillgodogöra sig undervisning och olika former av förmedlad kunskap.

Tillgången till utbildning och olika former av kulturellt kapital tycks bli viktigare och viktigare i dagens samhälle. Om "Läsning pågår", genom sin uppsökande karaktär och sin inriktning på språk och skapande verksamhet, kan bidra till att ge fler människor i Stockholm tillgång till ett språk och ett kulturellt kapital (och därmed en framtid) så är det väl värt att utveckla. Det faktum att allt fler stadsdelsnämnder står utan kultursekreterare talar dessutom för att fullmäktige inte kan förlita sig på att stadsdelarna själva kan ta ansvar för att en uppsökande verksamhet bedrivs. Det finns därför all anledning att permanenta projektet "Läsning pågår". På så sätt finns bättre förutsättningar för långsiktigt arbete och mer djuplodande utvärderingar av verksamheten.

Kommunfullmäktige föreslår besluta

att ge kulturförvaltningen i uppdrag att permanenta den uppsökande verksamhet som bedrivs inom ramen för projektet "Läsning pågår".

Stockholm den 19 juni 2000

Erik Nilsson